

[Ingerlise Koefoed]

det, der er foreslået her, og en fuldstændig slettelse af en eller anden form for et direktorat.

Mette Groes (S):

Jeg vil gerne gøre hr. Brøndsted og fru Ingerlise Koefoed opmærksomme på, at det, vi har i dag, er en førstebehandling, og at forskellige forsøg på at presse afgørelser frem derfor ikke er særlig velbegrundede. Skal vi nu ikke tage den tid, forslaget skal have i udvalget, og så se, hvad der kan komme ud af det?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om biblioteksafgift.
(Lovforslag nr. L 145. Fremsat 17/3 82).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Mette Groes (S):

Lovgivningen er et væsentligt fremskridt for de kunstnere, der er repræsenteret på bibliotekerne. Den udvider kredsen af afgiftsberettigede til ud over forfattere at omfatte komponister, billedkunstnere, fotografer og andre ophavsmænd til værker i bogform. Afgiftsordningen udvides til at omfatte lydbøger. Udenlandske forfattere med særlig tilknytning til Danmark får mulighed for at komme i betragtning.

Der indføres en graderet afgiftsskala med en højeste sats for de første 1.000 enheder,

en lavere sats for de næste 9.000 enheder og en laveste sats for over 10.000 enheder.

Graderingen indføres over en 5-årig periode. Minimumsgrænsen for det antal enheder, der kan berettige til afgift, forhøjes fra 50 til 100. Bevillingen for oversættelse sættes i vejret fra 358.400 kr. til 970.000 kr.

Der foreslås etableret en rådighedssum på 350.000 kr., der kan bruges til at komme de forfattere i møde, som nok er repræsenteret i biblioteket, men som ikke falder ind under reglerne, f.eks. fordi deres værker trods høj litterær kvalitet har ringe publikumstække.

Endelig har ministeren ifølge lovforslaget mulighed for at træffe aftale med undervisningsministeren om ydelse af afgift efter loven.

I dag har vi jo set i aviserne og hørt i radioen, at Dansk Forfatterforening ikke er helt tilfreds med dette forslag. Men det er faktisk dem, som allerførst fik ideen til det; det fremgår af betænkning nr. 877 om biblioteksafgiften, som er lavet af et bogudvalg, hvor de har haft sæde. Derfor har vi faktisk været i god tro i mit parti, da vi lavede dette forslag, for vi troede, vi havde forfatterne med os. Nu hører vi så i dag, at det har vi ikke. Vi vil gerne se på deres forslag, men jeg kan ikke uden videre love, at det vil blive muligt at forhøje det beløb på knap 2 mill. kr. på 1981-niveau, som vi har ment det rimeligt at afsætte til forslaget.

Eva Møller (KF):

Om det foreliggende lovforslag, lov om biblioteksafgift, kan der i hvert fald i første omgang siges det, at hvis ikke det foregående lovforslag bliver vedtaget, har vi heller ikke nogen brug for dette lovforslag. Jeg kunne måske også ønske, at det var et af de lovforslag, som havde ventet lidt. Vi har haft mange lovforslag fremme, hvor vi på forskellige områder inden for kulturministerens ressort skal udsætte en revision el.lign., fordi vi manglede noget baggrundsmateriale, og det kunne jeg også godt have ønsket her. Jeg ved godt, det er en umulighed, og rent praktisk er vi fra det konservative folkepartis side indstillet på at sætte os til at foretage nogle beregninger i udvalget for at se på, om det nu skal være på den ene eller på den anden måde.

[Eva Møller]

Vi er helt vidende om, at der skal laves en lov om biblioteksafgift samtidig med den nye bibliotekslov. Vi er lidt betænkelige på en række områder, bl.a. på grund af det brev, vi har fået fra Dansk Forfatterforening i går, men også fordi vi i lovforslagets § 3 læser, at der skal stilles et beløb til rådighed for en række forfattere, som ikke umiddelbart får del i biblioteksafgiften. Her føler vi, at der kunne være grund til, at man på forhånd fik udformet loven om biblioteksafgift på en sådan måde, at man ikke skulle have en paragraf, som sagde: »For alle dem, som falder udenfor, må vi nu gøre sådan og sådan.«

Endelig kunne vi ønske os, når eller hvis det nu går så galt, at bibliotekslovforslaget bliver vedtaget i den foreliggende form og der skal stilles musikbærende materialer til rådighed, at hele problemet med hensyn til bånd og grammofonplader osv. også var løst. Vi synes, det er ude af harmoni med resten af forslaget. Vi må konstatere, at vi på dette område ingen mulighed har for at gøre noget, men vi er indstillet på at foretage nogle beregninger og overvejelser i udvalget, inden vi tager endelig stilling.

Brøndsted (V):

Det er en logisk konsekvens, at vi skal have en lov om biblioteksafgift, hvis vi får en ny bibliotekslov, men under alle omstændigheder er det nok nødvendigt, at man ser på, om det system, man hidtil har brugt, er det helt rigtige. Det mener jeg for så vidt ikke det er.

Det er med nogen overraskelse, vi får at vide, at det forslag, der går ud på, at det modtagne beløb skal være faldende pr. enhed, jo større det samlede antal udlånte enheder er, er et princip, der støttes af Dansk Forfatterforening, hvorefter vi modtager brev, hvori det siges, at Dansk Forfatterforening absolut ikke støtter dette forslag.

Jeg tager det mest som udtryk for, at der nok er et vældigt behov for at se på konsekvenserne af at ændre det gældende system til det system, der er blevet præsenteret her.

Det andet, som jeg også synes der er grund til at se nøjere på, er, om det er nødvendigt med de mange områder, hvor ministeren skal forhandle sig frem til en aftale.

Jeg synes, det var ønskeligt, om vi på en eller anden måde kunne få en fast ordning

også for det, der er litterære oversættelser, og jeg mener også, det er meget ønskeligt, at vi får en ordning, der dækker bøger, som har mere end én forfatter stående på titelbladet. Det virker ikke helt rimeligt, at der ikke skal være samme økonomiske vilkår, når to eller tre frembringer et eller andet litterært værk.

Men jeg synes i det hele taget, at der er meget, der skal regnes ud og beregnes. Der er fra venstres side stor forståelse og sympati for, at forfatterne og andre skal have en rimelig dækning i forbindelse med biblioteksudlån, og derfor går vi med megen arbejdsiver og med regnemaskine ind til udvalgsarbejdet.

Ingerlise Koefoed (SF):

I SF er vi noget skuffede over dette forslag. Vi har en fornemmelse af, at man i ministeriet har fået en eller anden sum penge stillet til rådighed, hvorefter man har hugget en hæl og klippet en tå, hvilket har betydet, at der er kommet for lidt til mange af forfatterne, at der er kommet for lidt til oversættelserne, at der kun gives til materiale, som findes i bogform, at der næsten ikke gives noget til forfatterkollektiver, og at der ikke gives noget for de bøger, der står på amtscentralerne.

Om gradueringen vil jeg sige, at jeg i og for sig godt kan acceptere en form for graduering ud fra et eller andet solidaritetsprincip, som jo ellers ikke gennemføres ret meget i resten af samfundet. Jeg synes i og for sig, det er ganske rimeligt, at de forfattere, der får meget, giver afkald på lidt af det, for at de, der også skriver godt, men ikke bruges så meget i bibliotekerne og derfor ikke købes så meget, kan få noget mere; det drejer sig f.eks. om lyrikerne.

Men sådan som gradueringen er lagt op her, forekommer den mig ikke at være retfærdig; den rammer meget hårdt de forfattere, der ligger i midten af eksemplartallet, og det er der mange af dem der gør. Der er eksempler på, at forfattere, der måske i dag får en biblioteksafgift på 135.000 kr., vil gå 50.000 kr. ned i årlig indtægt fra bibliotekerne, og det kan man ikke acceptere. Det ville man aldrig nogen sinde kunne acceptere for nogen andre lønmodtagere, og det er klart, at kunstnerne, som jo i forvejen er hårdt udsat, ikke skal udsættes for en sådan nedgang. De

[Ingerlise Koefoed]

var måske lige begyndt at kunne leve af deres forfatterskab nu. Det vil de ikke kunne, når man trækker så mange penge fra deres biblioteksafgift. Vi efterlyser altså en anden graduering.

Vi spørger også, om det ikke var på tide, sådan som Forfatterforeningen har foreslået det, at man nu forlod det hidtidige kunststøtte- eller vederlagsprincip og gik over til et ophavsretligt princip ved beregningen af penge fra bibliotekerne.

Men mens man nu overvejer dette – og det håber og tror jeg på at man vil overveje – synes jeg, man skal vedtage en biblioteksafgiftslov, som tager udgangspunkt i det, vi har fået forelagt, med nogle væsentlige ændringer, nemlig med en anden graduering, med nogle flere penge til oversætterne, nogle flere penge til andet end forfattere, altså til andre ophavsmænd, nogle flere penge til forfatterkollektiver, nogle penge til bøger på amtscentralerne. Endelig skulle man i loven indbygge en revisionsparagraf og nedsætte et udvalg, der endevender mulighederne for at sikre danske ophavsmænd til alle mulige former for materiale i bibliotekerne ophavsretligt over for bibliotekerne.

Askjær Jørgensen (FP):

Vores ordfører i denne sag, hr. Poulsgaard, skulle desværre af sted til et andet møde, og derfor skal jeg her fremføre det, hr. Poulsgaard ville have sagt på fremskridtspartiets vegne.

Det med en biblioteksafgift, som der står i overskriften, lyder jo dejligt, for selvfølgelig skulle der være stor afgift på at gå hen på biblioteket og låne bøger, men jeg har læst lovforslaget så meget, at jeg ved, det ikke er det, det går ud på, men at det har noget med ophavsret at gøre.

Ude i min private virksomhed laver vi vandværker, men dér kunne vi ikke drømme om, at folk, når vi først har solgt vandværket og fået vores betaling for det, skulle sende os en afgift, hver gang de tillod sig at tage en slat vand af vandhanen. Det ville være ganske umoralsk, og lige så umoralsk er det naturligtvis, hvis nogen skal blive ved med at have afgift af noget, de har skrevet i sin tid.

Tænk engang, hvis de malere, man havde til at male dagligstuen og sætte nogle kønne tapeter op, skulle være sikret til evig tid, for-

di man skulle sende dem en afgift, hver gang man kiggede på tapeterne. Det er helt forrykt.

Dette her bærer tydeligt præg af, at socialdemokratiet, SF og den slags partier vil komme de stærke i samfundet til hjælp ved at sørge for, at de kan nasse mere og mere på samfundet. De går altså ind for, at man som forfatter, når man én gang har skrevet en bog, skal være sikret for tid og evighed, uanset om man bestiller noget eller ej. Det er i bund og grund en usolidarisk tanke, for hvem er det, der betaler disse udskejelser? Det er de mennesker, der går og bestiller noget ude på Danmarks arbejdspladser; det er dem, der skal plyndres også via denne lovgivning.

Så reaktionære og højreorienterede er vi ikke i fremskridtspartiet, og derfor vender vi os kraftigt imod den vederstyggelighed, som disse afgifter er.

Der er mange ting rundt omkring i Danmark, som man kan sige er kreeret og skabt af mennesker; der er mange ting, der kan grænse op til, hvad der er kunst. Der er ingen grænser for, hvor vidt omkring man kan nå. Der er f. eks. mange skønne bygningsværker i byen København, og de mennesker, der har skabt disse skønne bygningsværker, skulle så også have en afgift, hver gang vi tillader os at kigge på dem. Hvis der skulle være en lille smule ræson i dette her, skulle man tage skridtet fuldt ud og f. eks. sige, at Brugsen, hvis den nu køber Irma og skulle komme for skade at bruge nogle reklameslogans, der ligner dem, som en reklamechef, der har arbejdet for Irma, har brugt, skulle betale afgift til efterkommerne af den pågældende reklamechef. Det ville selvfølgelig være helt forrykt. Men at postulere, at forfatterne er nogle særlig privilegerede mennesker, som det tilkommer at få betaling for deres arbejde i al evighed, er for os en så reaktionær tanke, at vi slet ikke kan forstå, at socialdemokraterne, SFerne og sådanne folk vil være den bekendt. Vi er ikke forbavset over det, men noterer kun, at sindelaget altså er sådan i disse partier, der kalder sig arbejderpartier.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg er ikke så forfærdelig enig i de bemærkninger, hr. Askjær Jørgensen kom med. Det kan godt være, hr. Askjær Jørgensen

[Bernhard Baunsgaard]

aldrig ville få brug for en lov om biblioteksafgift, men jeg synes nu, det er rimeligt, at vi betaler for de bøger, der lånes ud gennem vores biblioteker.

Jeg synes altså, at selve hensigten med, at vi skal have en sådan biblioteksafgift, er god nok, men jeg er nok nødt til at være utilfreds med forslaget ud fra den diametralt modsatte opfattelse af den, hr. Askjær Jørgensen gav udtryk for.

Jeg synes, man i for ringe grad har taget hensyn til den ophavsret, som forfattere, komponister osv. har til deres værker, som vi andre må betale afgift for at kunne låne og glædes ved. Jeg kan godt se, at det er et meget langt skridt at tage at bygge en biblioteksafgift på ophavsretten. Så vidt jeg forstår, er Vesttyskland det eneste land, som har været inde på sådanne tanker, og derfor er det nok for tidligt at tage skridtet denne gang. Men jeg synes godt, man kunne være kommet noget længere, end man er.

Jeg finder det ikke rimeligt for det første at skyde de små ud – og små i denne forstand er forfattere, der har forholdsvis få bøger på bibliotekerne, for det er jo ikke sådan, at det altid er de kvalitetsmæssigt ringeste forfattere, der har det lille antal. Jeg tror, vi fik oplyst på et møde fra Dansk Forfatterforenings formand, at Niels Bohr var repræsenteret med 678 enheder på bibliotekerne, og sammenlignet med dem, der løber op i det helt store antal enheder, er der ingen tvivl om, at det er Niels Bohr, der har kvaliteten i længden. Det ville jeg ønske man havde taget noget mere hensyn til.

Jeg føler mig heller ikke særlig overbevist om, at man har ramt en rigtig inddeling af enhederne i de forskellige kategorier.

Endelig føler jeg, at man slet ikke har været særlig heldig, når man fortsat udskyder inddragelsen af bøger eller værker, der er skrevet af flere forfattere.

Hvis jeg skal samle mine betragtninger om dette her, må det igen blive en understregning af, at vi naturligvis skal have en lov om biblioteksafgift forstået som den foreslåede. Jeg ville gerne have, at den blev knyttet endnu tættere til ophavsretsindehaverne, men erkender, at dette rejser mange store problemer. Jeg ville gerne have, at man på en eller anden måde inddrog ophavsretsindehaverne, som biblioteksafgiften jo bygger på, i en forhandling om, hvordan man skulle fastlægge

denne biblioteksafgift. Endelig vil jeg meget gerne have undersøgt i udvalget, om det dog ikke er muligt at komme lidt længere, når det gælder værker af flere forfattere.

Vi er interesserede i lovforslaget.

Steffensen (KrF):

Jeg skal ikke føje meget nyt til det, der allerede er nævnt. I kristeligt folkeparti er vi noget usikre over for dette lovforslag. Vi finder, at en lang række af de betænkeligheder, der er givet udtryk for, f. eks. Forfatterforeningens henvendelse, er meget relevante, og der kunne nævnes endnu flere, men der er ingen grund til at fortsætte dette. Vi vil naturligvis se på lovforslaget i udvalget, men er noget skeptiske over for det. Vi er dog klar over, at det er rimeligt og nødvendigt, at man får et sådant lovforslag, og så må vi se, hvordan vi får det bedst afbalanceret.

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Ligesom den socialdemokratiske ordfører vil også jeg gerne gøre opmærksom på, at det forslag, der her foreligger, er blevet udarbejdet i et bogudvalg, hvori Forfatterforeningen har været repræsenteret, og Forfatterforeningen har været med til at opbygge selve forslaget.

Jeg synes ikke, Forfatterforeningen skal have utak for, at den siden hen har fået nye tanker og har givet os disse nye tanker i hænde. Jeg synes bestemt, at vi i det videre arbejde med biblioteksafgiftsloven skal se på, hvad Forfatterforeningen mener i højere grad kunne tilgodesse dens interesser.

Den graduerede skala er foreslået indført dels for at tilvejebringe en større solidaritet, altså for i højere grad at tilgodesse de hidtil dårligst stillede forfattere, dels for at mindere om nogle urimeligheder, som har eksisteret med visse bogtyper, navnlig i vores skolebiblioteker, nemlig at forfattere af mindre bøger til undervisningsformål, som indkøbes i meget stort antal, vel nok kan få en meget stor indtægt sammenlignet med, hvad andre forfattere får. At denne gradueret samtidig kommer til at ramme forfattere i en bestemt gruppe, hvad angår mængden af deres bøger på biblioteket, er uomtvisteligt, men det er jo en forudsætning for denne lov, at der er givne økonomiske rammer. Det kan man være

[Ministeren for kulturelle anliggender]

skuffet over, men der har bare ikke været mulighed for at forhøje de midler, som er til rådighed, og som sagt er lovforslaget udarbejdet i samarbejde med Dansk Forfatterforening.

Det, som Forfatterforeningen muligvis kan komme med, og som givetvis vil vække interesse i kulturudvalget, dersom det kommer, er et forsøg på en bogdefinition, en kvalitativ vurdering, hvor dette lovforslag i vidt omfang bygger på en kvantitativ vurdering.

Jeg synes, vi skal være åbne over for de nye tanker, som er kommet, og se, om de kan foranledige os til at tænke i andre baner med hensyn til den graduerede afgiftsskala.

Men én ting er givet, og det er, at nogle af de bedst stillede må afgive til nogle af de dårligst stillede, hvis man vil lave et mere solidarisk og retfærdigt system, når man har de samme økonomiske rammer; det er en grundregel.

Hr. Bernhard Baunsgaard er utilfreds med, at vi endnu ikke er i stand til at yde biblioteksafgift til værker med flere forfattere. Det hænger simpelt hen sammen med, at der må ske en EDB-optælling, før man kan foretage den type optællinger, der da skal ligge til grund på en arbejdsmæssigt overkommelig måde. Men jeg er helt enig med hr. Bernhard Baunsgaard i, at der må komme en ordening, og den vil altså komme, når denne teknik er taget i brug, hvor også forfattere til bøger med flere forfattere, f. eks. bøger med indtil tre forfattere, vil være berettigede til at få afgift for deres bøger.

Spørgsmålet om at nærme sig ophavsretten er meget interessant, men endnu i høj grad uafklaret. Det er et spørgsmål, der har vakt interesse i mange lande, og som også drøftes internationalt. Jeg mener også, det er for tidligt. Jeg tror, vi er nødt til i denne lov at holde os inden for de kendte rammer, men det andet synspunkt er under bestandig drøftelse og vil givetvis finde en afklaring i løbet af de kommende år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
 vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af erhvervslivets vilkår.

[Af Dyremose (KF), Christophersen (V), Bollmann (CD) og Arne Bjerregaard (KrF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 27. Fremsat 16/2 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Erling Jensen):

En forbedring af erhvervslivets vilkår indgår i regeringens økonomiske politik med en høj prioritet. Regeringens handlingsprogram lægger afgørende vægt på at fremme investeringer og strukturforbedringer i det private erhverv. Handlingsprogrammet og den industripolitiske redegørelse, jeg har fremlagt for tinget, peger på en lang række initiativer med dette sigte. Senest havde jeg ved en erhvervspolitisk debat her i tinget i begyndelsen af februar lejlighed til at komme ind på noget af det, der gøres og vil blive gjort for at forbedre erhvervslivets vilkår. Ingen kan derfor være i tvivl om, at regeringen deler ønsket om at forbedre disse.

Netop nu kan der være grund til at gøre en ekstra indsats takket være den forbedring af erhvervslivets konkurrenceevne, der er indtrådt i løbet af de seneste år, og som det gælder om at fastholde og videreføre. Der er sket en reduktion af underskuddet på betalingsbalancen til trods for stigende energi- og renteudgifter, men arbejdsløsheden ligger fortsat på et alt for højt niveau, og industrieksporten, som har bidraget betydeligt til forbedringen af betalingsbalancen, har desværre ikke udvist yderligere stigning i de seneste måneder.

Regeringen er enig i, at en indsats til forbedring af erhvervslivets vilkår må sammen-